

Göbel, Johann Wilhelm von,

Diss. acad. de iure augustissimae et augustae Domus Brunsvicensis in
comitatum Peinensem

Helmstadium 1720

4 Diss. 128#Beibd.2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10642132-9

VD18 1497634X-001

DISSERTATIO ACADEMICA ~~Q. 16~~
DE 2.

JVRE AVGVSTISSIMÆ
ET AVGVSTÆ DOMVS
BRVNSVICENSIS

IN COMITATVM PEINENSEM
PRÆSIDE

JO. WILHELMO GOEBEL

J. V. D. EJVSDEMQUE IN REGIO-DVCALI
JVLIA P. P. O.

*PVBLICE ERVDITORVM DISQVISITIONI
SVBMITTET*

A. ET R.

IOHANNES FRIDERICVS LAMPE
BRVNSVICENSIS.

AD DIEM MARTII MDCCXX.

HELMSTADII,

TYPIS HERMANNI DANIELIS HAMMII,
ACAD. TYPOGR.

DISSECTATIO ACADEMICA

2.

B. H.

IN RE AVGVSTISSIME

ET AVGVSTAE DOMVS

BRVNSVICENSIS

IN COMITATV AVSTRIENSIS

IN RE

IO. WILHELMO GOEBEL

ET AVGVSTAE DOMVS

BRVNSVICENSIS

IN RE AVGVSTISSIME

ET AVGVSTAE

DOMVS

IOHANNES FRIDERICVS STAMPE

BRVNSVICENSIS

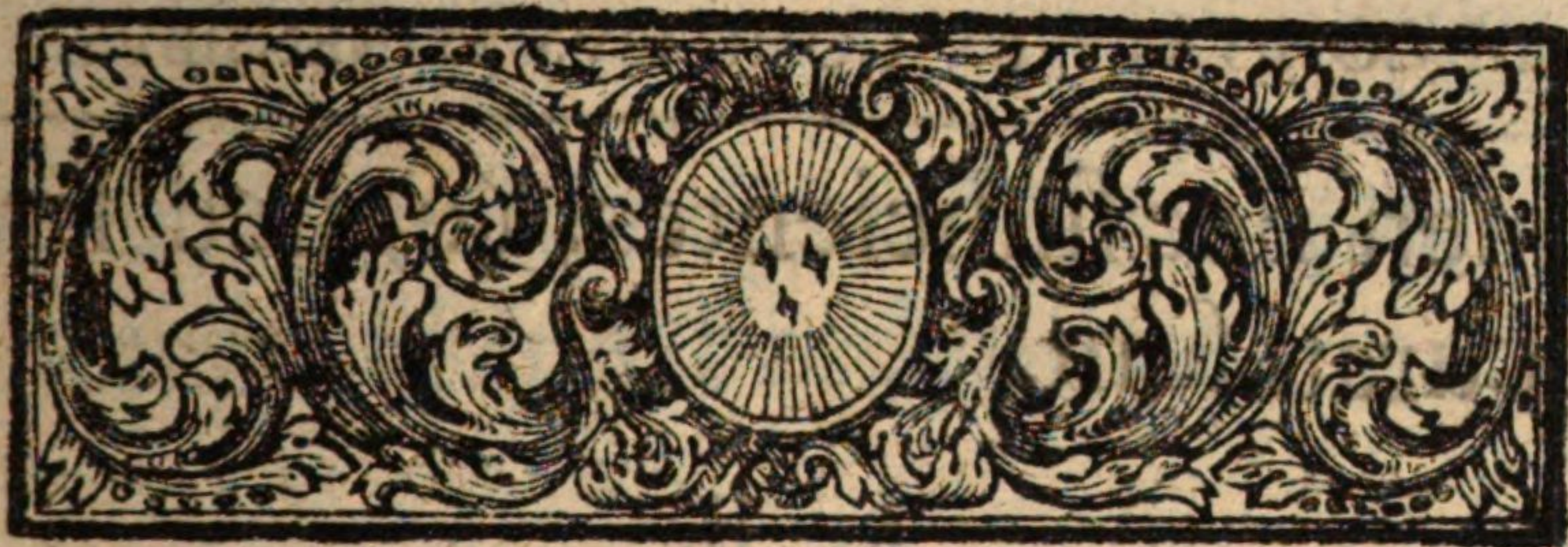
AD DIRM. MARSHALL MDCCLXX

BRVNSVICENSIS

BRVNSVICENSIS

AD DIRM. MARSHALL MDCCLXX

BRVNSVICENSIS

CAPVT I.
DE COMITATV ET COMITIBVS
PEINENSIBVS.

§. I.

Germania in varios olim pagos
id est tractus, (a) quorum
alii maiores, alii minores
erant, distinguebatur. Varii eo-
rum compilarunt catalogos, (b) qui
tamen

(a) *Marculfus formul. lib. 1. c. 3. p. 380. apud Baluzium. Bignonius ad c. 28. formul. Marculfi p. 916. apud Baluzium. Lindenbrogus, Spelmanus & du - Cange in gloss. in vocabul. pagus. Meib. sub initium tract. de pagis veteris Saxonia Lehmanni chron. Spirens. p. 72.*

(b) *Marquard. Freherus in origin. palat. c. 5. p. 57. seq. Meibom. 1. 3. Rer. Germ. p. 96. seq. Paulini Syntagm. Rer. Germ. p. 2. p. 574. seq. Viel. Autor. vita Meinweri & Scriptores R. Brunsvic. passim: Winckelmanni notitia Histor. Politica veteris Westph. lib. 2. p. 256. seq.*

tamen nec sufficientes, (c) nec satis accurati sunt.

§. II.

Dioecesis Hildesienfis non paucos etiam complexa est pagos. Sic in præcepto Ludovici Pii de finibus Dioeceseos Hildesienfis pagi Flen-gi (d) mentio injicitur. Hic pagus in diplomate Henrici Sancti de anno 1013. Flenti; in diplomate Gandesien-fi de anno 1021. Flenithigawi; & a Tangmaro, qui vitam St. Berwardi conscripsit, Flenechi vocatur, atque varias involvebat partes sive pagos minores, qui & Marcæ dicebantur, ut

(c) Eccardi diff. de imaginib. Carol. M. & Carolom. p. 3.

(d) Meibom. tom. 3. Rer. German. p. 100.

ut Gandershemigau, Fritenigau Fri-
thenigawi five Fredengau.

§. III.

Pagus Ainbergau, Ambriga,
Ammere, Ammergau, (e) Comita-
tum Wintzenburg & hodie notam
Præfecturam Bilderlah five Wolden-
stein, ut & pagos Leriga, Flotwit-
ta, aliosque continebat. Suberat
maximam partem Comitibus Bo-
meneburgicis, ex quibus Ot-
to Dux ad Wiseram originem
traxit. In diplomate, quo Otto II.
Abbatissæ Gandesiensi locum Pate-

A 3

le-

leche in donum confert, pagi Ambragæ mentioinjicitur. (f) In literis donationis Henrici, quibus Ecclesiæ Gandersheimensi anno 1009. castrum Dalheim (g) donavit, dicitur, illud in pago Ambarga, in Comitatu Wichmanni Comitis, situm esse. In diplomate, quo Henricus II. Episcopo Hildesienſi speciale jus, in ripa Alleræ castellum Mundburg ædificandi, concessit, Astvala* vocatur. (h) In diplomate de anno 1021, in quo Henricus II. Monasterio Gandersheimensi

(f) *Bodonis Syntagm.* apud Leibnit. t. 3. *Rer. Brunsv.* p. 715,

(g) *Henric. Bodonis Syntagma. de Eccles. Gandersh.* apud Leibnit. t. 3. *Rer. Brunsv.* p. 717.

* *Haſtvalus. Meibom. tom.*

III. Rer. Germ. p. 102.

(h) *Scatenii Annal. Paderb. lib. V. p. 403. vid. & Meibom. 1. 3. R. G. p. 102. & Paulini Syntagm. Rer. Germ. p. 374.*

si pagos nonnullos dono dedit, pagus Ambergau in Comitatu Ottonis esse dicitur. Quanquam deinde, extinctis Comitibus Bomeneburgicis, pars ejus in Comitum Wolden-
burgensium & Woldensteinensium potestatem pervenerit: Monasterio tamen Gandesienfi directum in illa competiit dominium. Quæ Comitum erant Episcopatu deinceps cedere Hildefiensi, & quidem invito Monasterio Gandesienfi, cum Otto Brunsvicensis Hildefiensium XXXI. Episcopus partem ejus adipisceretur quartam: Sed postea & Monasterium alienationi huic subscripsit. In diplomate, hanc rem concernente, sequen-

quentia reperiuntur. Hoc anno (1314) Idibus Martii Johannes Comes Woldenburgen-
sis oppidum in Bockenem cum Comitiam (i. e. parte pagi) Ambergau, quæ progenitores sui ab Ecclesia Gandersheimensi habuerunt, Mechtildi Abbatisſæ libere resignarunt, Mechtildis ergo statim VI. Id. Martii ad requisitionem Henrici Episcopi, cum consensu Collegii sui dictum oppidum & Comitiam cum proprietate singulisque juribus & Advocatia, nec non attinentiis & appenditiis suis quibuscunque, translatione perpetuo valitura, libere in Ecclesiam Hildesensem transtulit, recepta tamen digna & fructuosa super hac donatione recompensa. Ex vetusto Hildesensium libro Salico, recompensam istam triginta trium mansorum, Ecclesiæ Gandersheimensi in perpetuum concessorum, proprietatem & dominium, completam esse, compertum habemus. Nihilominus Duces Brunsvicenses jus suum

suum in pago Ammergau saluum habebant; præsertim cum linea Göttingensis, & ex ea adhuc ultimus Otto Cocles, semper in ejus manserit possessione analogica.

§. IV.

In pago jam Hastvala Comitatum Peinensem, ubi Imperatorum postea jussu Mallus criminalis, æque ac Sarstetæ exstitit, situm fuisse, non absque ratione opinor. Etenim ex veterum monumentis, pagum hunc quicquid Leinam, Alleram & Ockeram interjacet, potissimum comprehendisse, liquet. Partem ejus & Peinensem Comitatum constituere, Territoriorum Brunsvicensium, Dioeceseos-

B

que

que Hildesiensis mappam inspecturis constabit.

§. V.

In veteribus, res potissimum Brunsvicenses & Hildesienses spectantibus, chartis Comites Peinenses memorari, haftenus non percepi; licet variorum ibi alias Comitum injiciatur mentio. Nisi dixeris, per aliquod mediæ ævi spatium Comitibus non ex Territorio, quod moderabantur, nomen inditum; sed eos nomine saltem proprio venisse, atque sic Peinenses sub tali aliquo latitare vocabulo. Omnia cæteroquin hic esse obscura, nemo inficias ibit.

§. VI.

Comites Peinenses Wolffenbutte-

telensem & Lichtenbergensem tractum, Saxoniorum Imperatorum jussu, olim administrasse, atque illa sparta per Saxoniae Marchiones, Brunsvigæ degentes, exutos, ita ut ex tanta fortuna nil fere ipsis, quam avita arx ac regio Peinensis reliqua manserit, Leznerus opinatur. Nihilominus nomen & titulum Wolffenbuttelensem semper retinuisse, prout Burcardus & filius ejus Guncelinus testatum reddunt, æque se Wolffenbuttelenfes, ac Comites Peinenfes vocando. Ericum Comitem prælio, quo Henricus Auceps anno 933. Hungaros ad Merseburgum domuit, & primo Magdeburgi, ut

ajunt,

ajunt, celebrato torneamento ad-
fuisse, Leznerus, (i) & Hamelman-
nus (k) asserunt; sed cum nihil ejus-
modi a Scriptoribus, propius ad ista
tempora accedentibus, memoriæ
prodatur, in fabularum numero
merito habetur. Spectant huc ce-
lebris Paderbornensium Annalium
Scriptoris sequentia (l) *Quos etiam
Comites, Nobiles, per licentiam vetu-
statis introducant, nulla mentio apud
scriptores horum temporum.* Hastilu-
dio Magdeburgico Ericum Rixneri
liber, figmentis refertissimus, adscri-
bit; (m) unde fabulam habent recen-
tiores.

§. V.

(i) L. 3. c. 15. *chronic. Hil-*
desiens.

(k) De familiis emortuis

p. 693.

(l) lib. 3. p. 269.

(m) fol. 24.

§. VII.

Tenebræ itaque sunt, quæ de Peinensibus traduntur Comitibus, ad tempora Henrici Leonis usque. Conjici quidem posset, cum in Peinensium stirpe tam frequens nomen Ludolphi fuerit, Ludolphum, cujus in diplomate Henrici II. de officii Lehde donatione mentio fit, ad Peinenses spectasse: Verum in Comitum Woldenburgensium stirpe non æque pauciores, hoc nomine utentes, fuere. Nec fortassis majori veritatis gaudet specie, Thidericum (n) Palatinum & filium ejus Sirum, quos in pago Hastvala Comitatum habuisse,

B 3

se,

(n) Chronica. Sæterburg. ad annum 1166.

se, diploma, quo Berwardo Hildesienfium Præfuli caſtrum Mundburg (Mummelburg) in Alleræ ripa muniendi facultas conceditur, tradit, aut Wichmannum, cujus in diplomate, quo monaſterio Gandefienſi caſtrum Dahlem donatur, mentio injicitur, e Peinenſium numero fuiſſe.

§. VIII.

Ludolpho Seniori Peinenſium Comiti Dynaſtiam Melicon (Mylicon) (o) quam plane ſe ignorare dicit Leznerus, anno 1169. Henricus Leo contuliſſe dicitur. Ludolphus junior ab Henrico Leone ad Imperatorem ſe tranſtulerat, illiusque propte-

(o) *Helmoldi chronic. Slavor. c. 87. apud Leib. tom. 2. p. 612.*

pterea in se concitaverat iram, quæ in amissionem Comitatus redundavit. (p) Postea vero castro Lichtenbergico, & quæ eo spectant, multato, reddito Comitatu, in gratiam receptus est.

§. IX.

Ludovicus junior Burcardum, Luitgardem, Henrici Senioris Comitis Woldenburgensis filiam matrimonio sibi deinde jungentem, pro-

ge-

(p) *Ipsò tempore castrum Ludolphi de Peina, qui Avunculi sui (Ludolphi Advocati, Brunsvic. Dynastæ Guelpherbyt.) exempla devia secutus, altera die capitur. Chronic. Steterburgens. apud Leibnit. t. 1. p. 365. Peinenses Comites ejusdem cum Guelpherb. stirpis esse, ex insignium quoque, quæ in Curia Hildesienfi & fenestris*

oenopolii Capituli majoris Hildesienfis visuntur, similitudine conjicitur. Meibom. in not. ad Hist. de Henrico Leone tom. 1. Rer. Germ. p. 446 Nec infrequens est Scriptoribus mediævi, Agnatos Avunculorum nomine compellare. Alberici chronic. apud Leibnit. in access. Historic. p. 321. Du frêne glossarium in vocab. Avunculum.

genuit. Nati sunt Burcardo, Ludolphus Saltator, qui ex Mechtilde Dorstadini Dynastæ filia nullam reliquit sobolem; Bernhardus, qui itidem prolis expers denatus est; & Guncelinus improlis quoque (q) latrociniis & deprædationibus vicinis (r) æque, ac iter facientibus molestus, Albertum Brunsvicensem, coram quo læsi graviter conquesti sunt, in se excitavit, qui, juncto sibi Episcopo Hildesien- si Johanne, ut in ordinem redigeret præ-

(q) *Bunting* eum Ludolphum vocat, & *Meibomius* in *notis ad Historiam Henrici Leonis* minus recte, Bernardum familiam clausisse, statuere videtur.

(r) Ad Gunzelinum, quæ in

chronic. Steterburgensi ad annum 1279. habentur, spectare videntur. Eodem die *Advocatus de Peina* cum suis cooperatoribus magnam rapinam de omnibus villis nobis (Steterburgensibus) adjacentibusque attulit.

prædatorem, castrum Peinense anno 1260. obsidione cinxit. Et cum jam Guncelino omnia in dies arctiora fierent, Episcopo Johanni in colloquio, Alberto suffragante, instituto, Comitatum obtulit, ea lege, ut Brunsvicensium Duci obsidii solutionem suaderet, sumtus in alimenta ad obitum usq; necessaria præstaret, æsq; alienum, quod contractum erat, exsolveret. (s) Præful, de tam opima spe admodum lætus, ex colloquio re-
C
dux,

(s) Johannes in acquisitionem castri Peinensis mille & decem talenta Hildesheimensium denariorum impendisse, dicitur *Chronic. Hildes. apud Leibnit. tom. 1. p. 753.* Successor quoque ejus Otto Dynastæ Poppenburgico, qui nescio quid juris in Comitatum Peinensem

sibi vindicabat, satisfecisse fertur. Huc spectare videntur, quæ in *chron. Hildes. l. c. p. 755.* reperiuntur. Otto Brunsvic. Episcopus feudum etiam castri & Comitatus Peino a Comite Widekindo de Poppenborch, qui libere in manus ejus resignavit, acquisivit.

dux, callidis artibus, pietatis specie
 incrustatis, Albertum, ut ab obsidio-
 ne discederet, inducere scivit: Ve-
 rum Dux, fraude Præfulis detecta, ad
 urbem, nova claudendam obsidione,
 redire voluit. Intra istud autem
 tempus, quo illa parabantur arma,
 Joannes vitam posuit. Et ut Canonici
 Hildesienfes Alberti animum plac-
 rent, fratrem ejus Ottonem admo-
 dum juvenem (t) Ecclesiæ Hildesien-
 sis Sub-Diaconum in Episc. postulare
 constituerunt; sub illo pacto, ut Pei-
 nensis Comitatus penes Ecclesiam
 hildesiensem maneret. Dux fratri Epi-
 sco-

(t) Decimum tertium ætatis | tur, decimum nonum vero cum
 annum agebat, cum postulare. | ab Urbano IV. confirmaretur.

scopatum non inuidebat, illi tamen eum Comitatus Peinensis amissione redimere, valde iniquum putabat. Tandem ita pacti sunt, ut vivo Ottone Episcopo Comitatus in partibus Hildesiensis Dioeceseos esset, post mortem vero ejus ad Brunsvicenses rediret. (u) Notari merentur, quæ hanc in rem Bothonis chronicon picturatum (x) ad annum MCCLX. habet: *De Hertoghe Albrecht de grote, unde Bischopp Jobannes to Hildesem de beleyden Peyne. Do kemen de Greven van Peyne, unde geven de Gre-*

C 2 ve-

(u) Cranzii Metropolis l. 8. c. 15. p. 246. & Saxonial. 8. c. 28. fol. 186. Lezneri chron. Hildesiens. lib. 3. c. 4. Buntingii chron. Brunsv. p. 220. Chronic. Hildes. apud Leib-
 nit. T. 2. p. 796. Chronic. Hildes. apud Paulini p. 96.
 (x) apud Leibnit. tom. 3. Rer. Brunsv. p. 366.

veschopp to Peyne deme Bischopp to Hil-
 dessem do dem stichte, so dat de Bischopp
 den Hertoghen mit guden Worten aff-
 sprack. Do de Hertoghe van Peyne
 wedder getogen was, do wart om to wet-
 ten, dat de Greven van Peyne de Gre-
 veschopp deme Bischoppe gheven had-
 den, do wart he quad unde samelde
 volck wedder tohope unde wolde wedder
 vor Peyne teyn. In dem so starff Bi-
 schopp Johannes, do bedachten de stichte-
 noten dusse behendicheyt, unde Koren
 Hertoghen Albrechtes broder to einem
 Bischopp gebeten Otto. Do sede Her-
 toghe Albrecht des were he wol to fre-
 de, dat syn broder ein Bischopp worde
 sunder Peyne dat scholde syn wesen. Do
 kam

*kam syn broder Biscbopp Otto unde bat dat
 he òm Peyne to dem stichte leyte dewile
 dat he eyn Biscbopp to Hildesssem were,
 dar gaff òm Hertoghe Albrecht dat ja
 vvort dar to, synen broder Biscbopp
 Otten to Hildesssem. Over Biscbopp
 Otto levede lengkvvan syn broder Her-
 toghe Albrecht. Da de Biscbopp starff
 do leyt he de Greveschopp to Peyne by
 dem stichte by unfer leven Fruvven.*

§. X.

Inter Albertum & Johannem
 Episcopum hostilia antea tractata,
 ex sequentibus induciarum tabulis
 patefcere videtur.

Dei gratia Albertus Dux de Brunsvic omni-
 bus ad quos hæc litera pervenerit salutem, &
 sinceræ voluntatis affectum. Præsentibus reco-

gnoscamus & publice protestamur, quod præsens venerabili Patre ac Domino W. Halberstadiensis Ecclesiæ Episcopo, & nobili Principe Joanni Marchione de Brandenburg Avunculo nostro & aliis multis viris Nobilibus & honestis de parte venerabilis Episcopi Johannis & nostra fideliter & firmiter est dictum, quod nostri & nos dicto Domino Episcopo & suis auxiliaribus, donec in octavam pentecostes nunc venturam, securitatem personarum & rerum servabimus bona fide. Quod si aliquo casu ignorantibus nobis eidem Episcopo & suis medio tempore aliqua per nostros irrogaretur injuria vel læsura, dicto Domino Episcopo nos satisfaciemus in amicitia vel in jure.

Huic vero securitati Dominus Borchardus de Wulfferbuttle, Dominus Johannes de Echstette & Dominus Egebertus de Luttera sunt inclusi. Actum Brunsvic. in clauistro St. Ægidii anno Domini M.CC.L.VIII.

§. XI.

Et videtur Johannes ante annum 1260. aliquam, potiundi Comitatu illo, alu-

aluisse spem, atque cum Wolffenbut-
tensibus perverſa de dividendo
Comitatu agitaſſe conſilia. Diploma
enim ſubjunctum illud docet. Vni-
verſis fidelibus ad quos hæc litera pervenerit.
Burchardus dictus de Wolffebuttle & filii ſui
Burchardus Ecbertus & Hermannus (y) ſalu-
tem & ſinceram in Domino caritatem ad decla-
randam veritatis ſententiam recognoscimus te-
ſtimonio hujus ſcripti, quod nos cum heredibus
noſtris juſtis medietatem caſtri & medietatem
civitatis in Peyna & Comiciam a Domino noſtro
Joanne Reverendo Epifcopo Hildeſienſi & ab Ec-
cleſia Hildeſem jure recepimus feodali, ſive ven-
dere ſive dimittere voluerimus, alii vendere, ſive
dimittere non potuerimus, quam Domino no-
ſtro Johanni Epifcopo Hildeſ. & Eccleſ. Hildens-
heim vel ſuo & ſucceſſori. Veruntamen ſi præ-
dictus noſter Johannes Epifcopus & Eccleſia
Hildenshem partem ſuam ſcil. medietatem caſtri
& civitatis in Peina vendere ſive dimittere de-
creverit, nulli alii, quam nobis vendent, & nos
non

(y) *Chronic. Ridagshuſenſe apud Meibom. tom. 3. p. 353.*

non removebimus Dominum nostrum Johannem Episcopum vel Ecclesiam Hildensem vel etiam successorem suum de castro prædicto, nec & eidem Episcopo vel Ecclesiæ Hildensem aut successoris suo de castro Hildesemensi injuriam inferemus. Vt autem illud alicui non veniat in dubium vel errorem, præsens scriptum de hoc confectum sigillo nostro roborari fecimus ad cautelam. Actum Hildens. anno Domini M.CC.LVIII.IV. Kalend. Julii, Pontificatus Domini nostri Johannis venerabilis Episcopi Hildesienfis anno primo.

§. XII.

Neque Alberto verti potest vitio, quod juri suo in Comitatum Peinensem decedere noluerit. A Rege enim Romanorum Wilhelmo expectativam in illum acceperat, atque cum Gunzelinus feloniam committeret, in Comitatus Peinensis possessionem eum mitti, a Rege jussum erat. Quod

Quod sequentia duo indicant diplomata.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, universis sacri Imperii fidelibus ad quos præsentes literæ pervenerint, gratiam suam & omne bonum. Ad notitiam universitatis nostræ tenore præsentium volumus pervenire, quod universa bona, quæ per mortem Guntzelini dicti Dapiferi, si sine heredibus decesserit, ad nos vel Imperium devenire poterunt, Illustri Alberto de Brunsvic dilecto sororio nostro in feudum duximus concedenda. Si vero hæredes reliquerit, volumus tamen, quod dicta concessio rata permaneat, dummodo hoc de ipsorum heredum processerit voluntate. In cujus vi testimonium præsens scriptum exinde conscribi, & sigillo nostræ Celsitudinis iussimus communiri. Datum apud Leiden XI. Kal. Septemb. Indictione undecima Anno Domini. M. CC. Lmo tertio. *Præceptum Wilhelmi Regis ad Comitem de Wernigeroode, ut Albertum Ducem Brunsvicen-*

D

cen-

*censem in dominationem Peinæ re-
stituat.*

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex
semper Augustus.

Nobilibus viris G. Comiti de Wernigero-
da, & L. de Meinersen, Dilectis fidelibus suis
gratiam suam & omne bonum. Cum olim
Gunzelinus Dapifer de Peina propter suam ela-
tam superbiam & malitiam obstinatam pro eo,
quod nobis præstare homagium, & fidelitatem
debitam non curavit, omnibus bonis suis, quæ
ab Imperio in feudum habuerat, Principum Im-
perii dictante sententia, sit privatus. Nosque
bona ipsa illustri viro Alberto Duci de Brunsvic.
carissimo Principi & Sororio nostro duxeri-
mus libertate regia conferenda, fidelitati vestræ
committimus auctoritate Regia districtè vobis
præcipiendo mandantes, quatenus eundem Prin-
cipem & Sororium nostrum in possessionem
bonorum ipsorum, vice nostra inducere pro-
curetis, & defendatis inductum, ut proinde de-
votionem vestram merito commendantes, vo-
bis

bis ad speciales gratias strictius obligemur. Datum Benste XVll. Kal. Januar. Indict. duodecima.

§. XIII.

Comitatus hic, auctore Leznero (z) triginta vicos, multasque Nobilium sedes, & Hamelmanno (a) 18. Parochias continet. Post mortem Friderici ex Regio Daniae stemmate in Præsulem Hildesientem electi, cui Senatus Hildesientis illum, adversus Ericum seniore & Henricum juniorem antea defensum, contradiderat, in fratris Adolphi anno 1560. ejusque heredum, per aliquot tempus, fuit potestate.

D 2

CAP.

(z) *Chronic. Hildes. lib. 3. c. 15.*

(a) *Oper. p. 693. 694. 943.*

CAP. II.

DE JURE DOMVS BRVNSVICENSIS IN
COMITATVM PEINENSEM.

§. I.

PRiorum seculorum Episcopis, animos mortalium religione tantum imbuere, cordierat. (b) Postquam vero res humanas suprema potestate moderantes, Christo quoque nomen dedere, in consilium eorum sanctius sæpe sunt assumpti. Viros enim divinos secretorum participes habentes, omnia rectius cessura rebantur. Unde humana quoque, hominibus alias se-

(b) *Distinct. 88. c. 3. Lehms. | Gründliche Information in act. Chronic, Spirens. lib. 2. c. 15. | Brunsv. Hildesf. p. 84. seqq.*

seculi relictā, curare cœperunt Præfules. Tandem, infelici satis in rem Christianam fato, Territoriis regundis quoque sunt præfecti.

§. II.

Quanquam deinceps Ducum & Comitum potestati, quam per Dioeceses exercebant, angustiores positi sint limites: Non tamen ad unum, ut ajunt, cecidit ictum. Nam sensim Episcopi plerisque sunt potiti Regalibus.

§. III.

Neque Hildesienses inter primos fuisse, qui Ducum territorialem excusserint curam, arbitreris. Etenim

Henrici II. tempore adhuc, & forte
serius S. Benedicti potius regulam,
quam illud, quod seculum vocatur,
sectari allaborabant. Ducibus Bruns-
vicensibus haud dubie etiam, cum
adhuc Avitas in allodio haberent ter-
ras, Imperium aliquod in Hildesien-
sem competiit Dioecesin; Quod au-
tem Ottoni, terras Brunsvicenses Im-
perio in feudum offerenti, in Curia
solenni 1249. habita, nescio quo ju-
re, abrogare moliti sunt. Chronicon
Hildesiense, (c) sequentibus rem
exprimit: *Præter hæc omnia Dioecesin
nostram a jurisdictione Ducatus, quam
jurisdictionem Dominus Otto Dux Bruns-*
vi-

(c) Leibn. Script. Brunsv. t. 1. p. 752.

vicensis sibi usurpare coram Domino Imperatore & Principibus in Curia solenni apud Moguntiam intendebat, prudenter liberavit. Jus illud a Comitibus Bomeneburgicis, (d) ad Gentem Brunsvicensem derivatum puto. Ottonem enim, qui amisso Bavariæ Ducatu, Ducis ad Wiseram titulo usus, Pago Hastvalæ præsedisse, ex diplomate, capite præcedenti adducto, constat. In diplomate, quo ab Henrico III. anno 1045. Episcopatu Hildesiensi forestum aliquod donatur, illud collaudante etiam Ottone Duce factum esse dicitur. Hanc de-

(d) Hoc nomen a castro | vocat, habuere; Titulus vero Principali, quod Fridericus I. | Comitum de Northheim recens in aliquo diplomate Imperiale | est.

deinde potestatem Posterii ejus, licet non Ducum, sed Comitum elogio insignes, continuarunt. Non enim vetustis infrequens est temporibus, sub Comitis nomine Ducis comprehendendi auctoritatem. (e) Nec per vocabulum usurpare, quo Eggihardus Vragiensis Abbas in chron. Hildes. est usus, in transversum se quispiam abripi patiatur. Spiritu enim clericali loquitur, aut fortasse de jure-Domus Brunsvicensis non satis fuit edoctus.

§. IV.

Duces (f) & Archi-Comites, Territo-

(e) Blondellus t. 2. genealog. Franc. p. 43. Du Cange in vocab. Comes.

(f) Poeta anonym. ad ann. 772. apud Kulpisium p. 3.

ritoria regentes, Comitibus in iis locum tenentibus, iussa dedisse, haud ambigi poterit: (g) Non tamen, unicuique Ducum duodecim semper paruisse Comites, veritati congruit. Sæpe etiam Ducibus Comites fiduciario vinculo, ex ministeriis proveniente, (h) erant obnoxii; atque Ministeriales inajori fidelitate fuisse obstrictos, quam Vafallos, qui tantum ratione feudi refutabilis obligabantur, (i) docent. Comites Peinenses

E

Duci-

(g) *Leg. Visigothor. lib. 2. tit. 1. §. 23. apud Lindenbrog. p. 23. Capit. Dagoberti apud Baluzium tom. 1. p. 103. Gregorius Turon. l. 2. c. 20.*

(h) *Petrus de Vineis lib. 3. epist. 37. vid. chart. Conradi Comitis Lu- zelb. de anno 1135. apud Du Cange*

in gloss. sub vocab. Ministerial.

(i) *Schilter. comm. ad cod. jur. feud. Alem. c. 89. p. 360. De iis tanquam de rebus suis dispo- nebant, illos donando, per- mutando, in speciem tamen pa- rentum proximorumq; consen- sus videtur requisitus. Huic rei sequentia inserviunt diplomata,*

Ducibus Brunsvicensibus tali obsequi lege devinctos fuisse, ab Hel- moldi Continuatore, memoriæ pro-

quorum priore Henricus Dux Bavarie & Saxonie anno 1204. Regi Ottoni Jordanem filium Dapiferi in militarem donat; posteriori vero Episcopus Hildesienfis anno 1218. commutat Ebertum filium Guncelini cum filio primogenito Conradi Marschalci ex filia Advocati de Dalheim. Prioris diplomatis sequens est tenor. *Henricus Dei gratia Dux Saxonie, & Comes Palatinus Rheni omnibus Christi fidelibus hoc scriptum intuentibus salutem & omne bonum. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod nos Jordanem filium Jordanis Dapiferi nostri fratri nostro Regi Ottoni ex consensu jam dicti patris sui, nec non heredum suorum, cum bona voluntate nostra in Ministerialem libere donavimus. Et si quis mortalium id infringere voluerit, nos pro viribus nostris ei resistemus, & revocabimus, ut ergo hoc factum ratum omni ævo permaneat, & inconcussum & ne*

per nos aut successores nostros infringatur, presentis scripti firmamento & sigilli nostri impressione facimus communiri. Testes etiam hujus rei sunt, Conradus de Witve Dapifer. Herkibartus de Wulferbutte, Basilius de Osterode, Guncelinus Dapifer, Baltewinus de Halbeeke, Balduwinus Advocatus, Bertramus de Veltheim, Herwinus de Schoweda, Willekinus Marscaleus. Acta sunt hæc anno incarnationis Domini M. CC. IIII. Posterius vero diploma sic se habet Sifridus Dei Gratia Hildensemensis Episcopus notum facimus universis Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, quod nos Ebertum Guncelini Imperialis Aula Dapiferi primogenitum, de consensu fidelium nostrorum pro uxore Conradi Marschalci nostri, filia quondam Advocati de Dalheim, & pro filio, quem modo habet, dederimus in commutationem Domino nostro Ottoni Romanorum Imperatori, hoc per-mittentes, quod proximus filius,

proditur. *Multi enim, inquit, Ministerialium Ducis, qui ab incunabilis ab eo educati fuerunt, & quorum patres sine omni contradictione ei servierant, ut Henricus de Witba, Ludolphus de Hertzburg, Ludolffus de Peina & plures alii recesserunt ab eo. Ministerialibus itaque sine heredibus decedentibus, non iniquum erat, ad Dominum directum, instar Patroni, re eorum transmitti.*

E 2

§. V.

quem praefata uxor Conradi Marscalci est habitura, ipsius Domini Imperatoris scilicet perpetualiter pertineat dominio; Ut autem hac ordinatio rata permaneat, & inconvulsa, scripto nostro & sigilli nostri appositione, eam roboramus. Datum anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo XVIII. consecrationis nostrae, anno primo. Neque ministerialibus facultas alienandi absque consensu domini competabat. Illud ex

privilegio foundationis Monasterii S. Blasii Northeimii, postquam illud exustum, & anno 1141. restauratum, patescit. Ibi enim haecce reperiuntur? simili modo statuentes decernimus, ne si quis Ministerialium nostrorum facultates suas consentientibus suis heredibus eidem contulerit cœnobio, tam a nobis, quam a cunctis hereditatis nostrae successoribus firmum & irrevocabile semper habeatur.

§. V.

His itaque titulis sibi adstrictum Guncelinum, vias deprædationibus intutas reddentem, finitimisque gravem, Albertus, flagitantibus illud potissimum læsis, in ordinem redigere statuit. Quapropter militem, ad jutore Johanne Hildesensium Præfule, Peinensi archi, cum Guncelinus recte monenti obtemperare nollet, admovit. Et Comes se Duci permittere coactus fuisset, nisi sublesta Johannis fide elusus, Dux obsidionem solvisset. Jam vero, quæ sunt devictorum, ex belli jure victoribus cedunt, (k) & impensæ in bellum factæ,
ab

(k) Grot. de jur. belli & pac. lib. 3. c. 6. §. 2. c. XVI.

ab illo, cujus culpa bellum excitatum est, sunt præstandæ. (1) Hac ratione quoque Peinense territorium, cum Guncelinus nummis non erat instructus, ut se a debito, quo Alberto Duci tenebatur, liberare potuisset, Alberto devinctum erat. Neque enim aliquid novi in imperio erat, securitatis publicæ turbatoris & refractarii terras belli auxilio ipsum coercentibus, in navatæ operæ præmium, & sumtuum bellicorum compensationem cedere.

§. VI.

Sed quid circa jus Brunsvicensium, in Peinensem Comitatum, argu-

E 3

- men-

(1) Grot. de I. B. & P. lib. 3. c. 13. §. 3.

mentis, fortassis non ita omnibus notis, adstruendum sollicitus sim, diplomata aliaque, capite primo adducta, omnem hic ambigendi tollunt occasionem.

§. VII.

Solum Teutonicæ gentis summum Moderatorem, illustrium etiam feudorum, expectativas olim largitum esse, Germanorum annales docent. (m)

§. VIII.

Expectativa, quam æquitati non repugnare, rerum periti demonstrarunt, (n) etiam absque consensu,

(m) *Iterus de feudis Imperii c. 7. n. 6. Rhetius ad I. feudal. p. 158. X. p. 554.*

(n) *Finskelth. disp. VII. ad §.*

Vultej. p. 133.

su Vasalli (o) hæredibus licet feuda-
libus gaudentis (p) subconditione,
si Domino feudum aliquando aper-
tum fuerit, fieri posse, constat. Nam
nullo inde Vasallo cum suis injuria.
Semper enim expectativa eo conce-
ditur pacto, si feudum Domino fue-
rit apertum, (q) inde nec Vasalli nec
Successorum ejus jus minuitur. (r)

§. IX.

Nihil itaque in expectativa, Al-
berto ejusque Successoribus in Pei-
nensem Comitatum concessa, desi-
de-

(o) I. feud. 27. II. feud. 26. | jus feudal. Saxon. c. 5. & 7. jus feu-
Struv. syntag. I. f. c. VII. §. VI. | dal. Alem. c. XII. & ad illud Schil-
Carpz. p. 2. const. 45. definit. I. | ter. in com. §. X. XI. Struv. syntag.

(p) Schilter. ad Codicem juris | I. feud. p. 231. n. 10.

feudalis Alem. §. 10. II. Bitschius | (r) 2. feud. 27. Finckelth. dis-
ad I. feud. 27. | 7. §. XI.

(q) I. feud. 27. & ad illum Bitsch.

derari posse, constat, utpote cum Guncelino, ne quidem proles esset, atque sic Augustæ Domui, Gunzelino aut fidem, aut vitam exuente, Comitatum ejus suis, ut par est, jungendi conditionibus, plenum enatum est jus.

§. X.

Fidem exuit Peinensium ultimus Comes, & ideo Principum dictante sententia feudis, quæ ab Imperio habebat, privatus est. Nam non solum Wilhelmum contempsit, (s) eique feudum abnegavit, sed illo etiam invito, quippe qui Alberto expectativam dederat, feudum

(s) Vid. cap. i. diploma, quo Comes de Wernigeroda & L. de Menersen Albertum, ut Pei-
nam habeat, adjuvare monetur.

dum in Episcopum Hildesiensem alienavit. Ad feloniam enim, cuius species certis regulis includi non posse, juris interpretes docent, (t) tam crimen, quo quis se Vassallum, & Patronum Dominum esse negat, (u) quam feudi, sine consensu Domini, (x) alienatio spectant. Etenim nihil licet de feudo, (y) absque Domini suffragio, sub amission-

F

fio-

(t) Rosenthal. cap. X. conel. 15. Vultej. lib. 1. c. XI. Molin. in consuet. Paris. p. 1. §. 30. n. 135.

(u) 2. feud. 26. Eiben. diff. de felonia §. IV.

(x) 2. feud. 26. 2. feud. 42. I. f. Alem. c. 117. 122. Coccej. hypomn. jur. feud. tit. 8. §. 10. Schilter introd. in jus feud. utrumque. c. 18. IX.

(y) Jus feud. Saxon. c. 69. Jus feud. Alem. c. 26, & ad illud

Schilt. 2. feud. 40. 52. 55. Rhetius ad jus feud. p. 248. Struv. obs. ad synag. f. f. p. 97. Atque, hoc in feudis etiam illustribus obtinere, docetur. Rusdorf in vindic. caus. Palatin. c. XII. Ziegler. L. 1. de jur. Majest. c. 4. n. 27. Rhetius II. Inst. I. P. XXXII. §. 1. 7. & II. XXXVI. 1. 3. aliique ab Itero de feudis Imperii c. XXIII. citati. Interim Ordinum Imperii non ita restrictam puto alienandi liber-

fionis lege, alienare, & quæ alienatio absque consensu Domini fit, ipso jure nulla est, (z) atque alienans jure suo cadit. (a) Neque illas constitutiones aliquid ex iniquo trahere, puto. Vitio enim nemini verti potest, beneficium suum neque apud illum, quem non elegit, neque apud ingratum, & obsequii, quod sibi debebat, violatorem esse nolle.

§. XI.

Neque ei, in quem feudum est
alie-

tatem, ut plane nihil ex terris, feudi vinculo obnoxiiis alienare queant; modo illud neque in magnam Ducatus aut Comitatus deminutionem, Imperatoris-que & Imperii contemptum, tertique, cui jus quæsitum, præjudicium vergat. *Rolandus a Valle* vpl. 4. conf. 100. n. 67. *Seckendorf* p. 2. |

des teutschen Fürsten Staats c. 3. n. 6. *Andler* l. 1. jurispr. publ. & privat. t. 10. p. 5. n. 16. 17. *Iter* l. 6. p. 974. 975.

(z) *Curtius junior de feud.* p. 284. *Vultejus de feud.* p. 515. *Rothenhal.* c. 10. concl. 1. n. 1. seqq.

(a) *Curtius junior de feud.* p.

288.

alienatum, illud retinendi facultas
competit, (b) quoniam actus ipso
jure est nullus, sed ad Dominum
aut eum, cui ille hoc destinavit, per-
venire debet. Itaque ex hoc etiam
titulo Hildesienfis Comitatu Peinen-
si, in Alberti Posterorumque ejus gra-
tiam, quibus per expectativam jus
partum, discedere debuisset.

§. XII.

Tandem ex pacto, (c) quod, si
jus Brunsvicensium aliquid habuisset
dubii, transactionem vocarem, Ot-
tone ex Brunsvicensibus Hildesienfi
Episcopo denato, Comitatum Pei-

F 2

nen-

(b) 2. feud. ss. Vulcejun de feud.
p. 626.

(c) vid. quæ de hoc pacto
cap. I. dicta sunt.

nensem Augustæ Domui repetere
 fas fuit. Pacta autem servari, divino
 æque ac humano juri congruit. Et
 si transactionem stylo juris civilis ap-
 pellare mavis, cum controversiæ
 aliquid hic intercessisse putave-
 ris, omnia jura, quæ fortassis Hilde-
 sienses sibi in Comitatum competere
 falso arbitrabantur, sublata sunt. (d)
 Etenim, licet juri Canonico alienatio-
 nes rerum Ecclesiæ acquistarum abs-
 que Capituli consensu sint prohibi-
 tæ, (e) neque Capitulum sede va-
 cante, nisi urgente necessitate, alie-
 nandi potestate gaudeat: (f) Atta-
 men

(d) Cephalinus consil. 631. n. 25.

(e) tit. X. de his, quæ fiunt a

Prelato sine consensu Capituli.

(f) Gail. 1. obs. 30. n. 19.

men hic nulla facta est alienatio, & quicquid factum est, in id Episcopus postea, æque ac Capitulum consensit; sed Comitatus, qui statim reddi debuisset, restitutio, usque ad Ottonis mortem, dilata fuit. Unde in Ecclesiam Hildesiensem insigne derivatum est commodum. Et quæ de rebus Ecclesiæ non alienandis, & quod Prælati Ecclesiæ bona augere debeant, (g) jure Canonico decernuntur, de iis, quæ legitime ad Ecclesiam spectant, sunt intelligenda. Enimvero peccatum non dimittitur, nisi ablatum restituatur. (h)

F 3

CAP.

(g) Vasquius *controv. illustr. lib. 1. c. 105. p. 4.*

(h) *c. 5. X. de usuris.*

CAP. III.

EORVM, QVAE BRVNSVICENSIS JVRI
ADVERSARI VIDENTVR
REFVTATIO.

§. I.

Fortassis, ad feloniae crimen diluen-
dum, Gunzelino praetextus infer-
viiſſet, Wilhelmum non legitime
fuisse electum, cum, vivente adhuc
Friderico II, Rex Romanorum a pau-
cis saltem appellatus sit. Et huic as-
serto, ea, quæ Albertus Stadenſis
habet, Wilhelmum a paucis quibus-
dam Episcopis & Comitibus in Nuf-
ſia in Regem Romanum eſſe ele-
ctum, patrocinari videntur: Verum
Al-

Alberti fidem hic vacillare omnino putes, qui & in eo impegit, quod Wilhelmum Hollandiæ Comitis fratrem vocaverit. Nam *in chronico Augustensi* (i) Wilhelmus Hollandiæ Comes absque addito *in Regem electus* dicitur. Martinus Polonus a *Principibus electum*, (k) & Autor magni chronici Belgici *concorditer esse electum* dicit. Johannes de Beka, (l) ex vetusto chron. Holland. *ipsum ab Electoribus apud pagum Worringiæ* (m) *Colonienſis Dioceſis convenientibus electum esse*, aſſerit. Innocentius IV, qui
 ejus

(i) apud Kulpisium p. 317.

(k) Apud Freherum p. 375.

(l) Apud Kulpisium p. 376.

(m) In Histor. Ultrajeſtina p. 76. | chron. vetus. Wilhelm. Heda in
 vid. & Sriverius in censuris ad | Histor. Ultrajeſt. p. 247. Math. Pa-
 kam p. 87. lit. 1. citati. | ris. Histor. Angliæ p. 730, aliique,
 quamplurimi, ab Heda ad Be-

eius electionem per Petrum Capucium de aureo velo Diaconum Cardinalem promoverat, in epistola (n) Rectori S. M. in Cosmedin inscripta, eum in Curia juxta Coloniam solenniter congregatam, communi voto Principum, qui in electione Caesaris jus habere noscuntur, in Romanum Regem, ceteris Principibus applaudentibus, esse electum, testatur. Scatenius, (o) electionem ab ArchiEpiscopis Imperii Primariis, & Germaniae inferioris potissimum Principibus Regem Romanorum salutatum, asserit; Coronationi autem ejus aquis-

(n) Trithemius in chron. Hir- | Browerus tom. 2. Annal. Trevir.
sang. ad annum 1249. ubi corrupte | lib. XVI. p. 140. Worinchiam
haberi Wornich pro Worinch di- | vocat.
cunt, Cuspius Woringen & | (o) Apud Bekiam p. 78.

Aquisgranensi omnes Archi-Principes, (p) tam Ecclesiasticos, quam Seculares, qui deinde ab officio frequentius Electores dici cœperunt, adfuisse, constat. (q)

§. II.

Nec Fridericus diu admodum superstes fuit, (r) & Comitis Peinen-
sis omnino fuisset, aliorum Imperii
Procerum iudicium sequi; Imo ex-
pectativa Brunsvicensibus demum
post Friderici II. mortem est con-
cessa.

G

§. III.

(p) *Annal. Paderborn. tom. 2. lit. 2. c. XI. p. 85. 59.*

(q) *Beka l. c. p. 78. Scaten. ann. Paderb. t. 2. p. 59. 60.*

(r) *Fridericus II. anno 1250. diem obiit supremum. Onaph.*

*Panvinus Roman. Princ. lib. 3. p. 210. Bucelini summor. urb. orbis-
que Pontif. & Imper. success. in
Friderico secundo. Petav. ration. p.
607. edit. Paris. Calvis. opus chrono-
log. p. 811.*

§. III.

Neque Agnatorum in Peinenſi Comitatu aliquas fuiſſe partes, apparet. Nam ex J. feud. Saxonico, quod in illis terris, tum temporis potiffimum in ſucceſſionibus valebat. (r) Agnati, niſi mediante ſimultanea inveſtitura, non ſuccedebant: (s) Wolſtebuttenſes autem de Comit. Peinenſi non fuiſſe ſimultanee inveſtitutos, ex eo conjici poteſt, quod Comitum Peinenſium titulum, ut puto, non adhibuerint, & nefario modo, poſtquam

Al-

(r) *Jacobus Allemannus de inveſtitura ſimultanea.*

(s) *Struv. Syntagm. l. f. c. IX. §. 15. J. feud. Saxon. c. XXI. Es vererbet Niemand kein Lehn. Denn allein der Vater auff den Sohn. Jus feudale Aleman, c. 63. Ex quibus*

oppido patet, communi jure feudali Germanorum Agnatos & collaterales fuiſſe excluſos a ſucceſſione feudali, ſecundum conſtitutionem Conradinam, & ſola pacticia ſeu ſimultanea inveſtitura ipsis conſuli potuiſſe. Schilter de inveſt. ſimult. c. 2. §. 3.

Alberto Duci expectativa in Comitatum Peinensem concessa, & Guncelinus feloniam crimine se polluerat, dimidiam Comit. partem ab Episcopo in feudum accipere moliti sint, quod pactum, ut juri repugnans, nullius esse potuit valoris. Nec obstant, quæ cap. I. ex Leznero allata sunt. Etenim narrationi ejus multa repugnant, & Parocho rurestri, quæ sit natura feudorum, quæque bonorum avitorum, non æque notum fuit. Deinde & in feudo antiquo, si feloniam in ipsum Dominum directum erat commissa, Agnati a successione excludebantur, (t) præsertim cum Wolffenbut-

G 2

(t) Stryk. exam. 7. f. c. XXIII. | rii obtineat, vid. art. XX. capit. 46. quid hodie legibus Impe- | tul. Carol. VI.

buttelenfes le feloniam participes reddidissent, quod contra placitum Domini, de dividendo cum Hildesienfi Episcopo Comitatu, egissent consilia. Neque Wilhelmus Princeps iustus æquus & bonus, si Agnatis in Peinensem Comitatum aliquod jus fuisset, illum Alberto, Gunzelino absque heredibus i. e. descendentibus * morituro, adscripsisset. Denique Wolf-
febuttelenfis etiam defuit linea. (u)

§. IV.

Nec dubito, quin Episcopi Hildesienfis partes tuituri, ad præscriptionem tanquam ad sacram confu-
gi-

* Thummersmuth. p. 67. Struv. synt. I. F. p. 247.

(u) Hamelman. de familiis emortuis p. 745.

giturifint anchoram. Verum sunt, qui putant, Principum Germaniæ de Territoriis controversias, si nihil certi hac de re in Imperii constit. statutum, non ex jure privato, sed ex Naturæ dictamine decidendas; juri autem Naturæ præscriptionem, si non aduersari, (x) ab eo tamen non præcipi, (y) & sic Prin-

G 3

(x) Quæstionem an præscriptio, quatenus est juris civilis, æquitati repugnet, tractat *Vasquius illustr. controu. l. 2. c. 52. p. 209. ac cum Hugone de Roy, de eo quod justum est lib. 3. tit. I. negati-
vam amplectitur. Quam sententiam alii admitti posse putant, si æquum hic idem sit, quam voluntati Superioris, præscriptionem introducentis, non obniti.*

(y) *Vasquius controuers. illustr. l. 2. c. 51. n. 23. seqq. p. 201. aliique*

permulti veterum ab eo citati *Feldenus in notat. ad Hug. Grot. p. 152. Balbus de præscript. part. 1. qn. proemiali & quest. 4. Puteanus in peculiari de hac materia disput. quæ in opere, quod de juri-
bus Regis Christianismi est conscriptum, reperitur. Ejus argumenta Werlhofius in dissert. quam inscripsit, vindiciæ Grotiani dogmatis de præscriptione inter gentes liberas, examinat.*

Principes illi etiam immemoriali non esse obnoxios. Nam æquitatem juris Naturalis post introducta rerum dominia, ut unusquisque suum habeat, necessario inculcare, quod præceptum, cum in ipsa natura hypotheca sit fundatum, a nullo unquam tempore inter æquales mutari posse. (z) Si enim hoc non amplius obtineret, dominia corruerent, & humanum genus ad statum, perpetuis ferme bellis obnoxium, prolaberetur. Atque ille, qui rem nostram in sua habet potestate, quantum in se est, efficere tenetur, ut res in nostram per-

(z) Deus justus judex, qui | pori; Sed tempus potius æqui-
justitiam intemporaliter diligit, | tatis lege concludit. Leg. Visi-
nec vult servire justitiam tem- | goth.

perveniat potestatem. (a) Neque huic obstare videtur, quod ex tanto temporis tractu, quo dominus suum repetere negligit, animus, jure suo decedendi, colligatur. Ex eo enim nihil aliud sequitur, quam illius jus non levibus, ex per longa profluentibus possessione, inniti conjecturis, quæ autem, cum verus Dominus rem suam repetit, evertuntur. Porro Principum negligentia, utpote qui Usufructuarii prope, & populi Tutores, nec possunt alienare, nec velle præsumuntur, Successoribus nocere nequit. Nam horum jus principaliter a Republica exoritur, quæ in aliena-

tio-

(a) *Grot. de I. B. & P. l. 2. c. 8.*

tionem consensisse non præsumitur. Nemo enim suum jactare solet. Neque, patrimonialia regna dari, omnibus videtur, cum inter devictas etiam gentes nulla cum victore coalitio civilis, usque dum cum eo pacti sint, se pro tutamine obedientiam, quam unio civilis requirit, præstituros esse. Sic & Successor interdum jus Reipublicæ, cujus caput est, in provinciam, quæ ex Antecessoris neglectu penes alium est, non exequitur, ne Rempublicam dubio exponat bello, præsertim si potentem habiturus sit adversarium; Inde tamen jus, recuperandiamissa, non minuitur, licet illud per mille suspen-

da-

datur annos. Etenim prudentiæ est, tempori intervire, si illud alterius juri, ex interna justitia quæsito, quod solum tempus producere nequit, non noceat; atque metum præsumptioni de animo derelinquendi adversari, ipse Grot. fatetur.

§. V.

Ex gentium moribus nihil hic solide arcessi posse, dicunt. Illas enim ad diuturnitatem possessionis non aliter provocare, nisi utilitas earum requirat, & nulla alia in promptu sit ratio. Sæpe etiam gentes inter se de jure quodam civili aut expresse aut tacite convenere, quod tamen non est juris universalis, ita ut aliæ
H etiam

etiam gentes illo jure obstringan-
tur.

§. VI.

Nec Grotii (b) aliorumque (c) rationes & auctoritatem, quod præscriptio immemorialis sit juris Naturæ, se hic morari ajunt; Si enim auctoritatibus pugnandum sit, se pro sua sententia, si non majorem æqualem tamen habituros Doctorum numerum. Grotii ejusque sequacium rationes ipsis claudicare (d) videntur. Non solum falsum esse,

(b) lib. 2. de I. B. X. P. c. IV.

(c) Seldenus de mari clauso lib.

1. c. 26. p. 113. edit. Londin. Hugo

de Roy p. 204. Zouchanus p. 2. f. 3.

quest. I. G. p. 157. Albericus Gentilis

l. 1. c. 22. Conring de finib. Imperii

c. 19. Puffend. de jure Naturæ &

Gent. l. 4. c. XII. Thomas, ja-

rispr. Divin. l. 2. c. X. Alexander

1. cons. 84. Alciatus ad leg. 52. C.

de pactis.

(d) Seldenus in annot. ad Hug.

Grot de I. B. & P. l. 2. c. IV. p. 145.

cui Kulpisius in colleg. Grotian. l. 2.

c. 4. respondere oblitus est.

se, sublata præscriptione lites in infinitum crescere, cum illæ non ex negata usucapione, sed ex defectu ordinis & observantiæ regularum juris naturæ proveniant, imo & usucapionem lites augere. Neque omne illud, quod ad terminandas lites conducit, æquitati congruere. Alias enim duella revocanda, quippe quorum beneficio sæpe quadrantis horæ spatio lites decidi potuerint. Jephthen contra Ammonitarum Regem longam ursisse possessionem, quatenus ex ea insignis conjectura promanabat, terras inter Arnonem & Jabocum, & ab Arabum desertis ad Jordanem sitas, nunquam ad Ammoni-

tas spectasse. Atque reliqua a Grotio adducta, nihil aliud innuere, quam praescriptionem aliquam domini opinionem excitare; quæ tamen aliis firmioribus fundamentis everti posset.

§. VII.

Imo Grotium in hac materia sibi ipsi parum constare asserunt, utpote qui in tractatu de mari libero, (e) contra Lusitanos docet. *Praescriptionem a jure civili esse, nec locum habere inter Reges aut populos liberos posse.* Ad quæ verba Graswinckel, (f) respexisse videtur, quando contra Felde-

(e) c. 7.

(f) in *strict. ad Censuram Feldeni lib. 2. c. IV. part. 112.*

denum, Grotio quoque præscriptionem inter diversos populos dominiū tantum opinionem parere, sententiam esse, contendit.

§. VIII.

Quomodocunque demum se quæstiones, an quædam præscriptio sit juris naturalis, & an Principum Imperiū controversiæ ex jure Naturæ decidendæ sint, habeant, nos eorum jam accedemus opinioni, qui Principum Imperiū de Territoriis etiam lites ex Imperiū constitutionibus & jure civili, quatenus illud & feudale complectitur, definiendas esse (g) tradunt.

H 3

(g) Lyncker *conf.* 2. n. 110. & *de libert. Statuum Imperii sect.* 2. §. 2. p. 33.

dunt. Ex tali autem asserto Hildensibus, ad immemoriam praescriptionem provocantibus, nihil adjuvamenti enasciturum, ex sequentibus patebit.

§. IX.

Causae suae non leve admovet dubium, qui ad temporis saltem lapsum provocare novit. (h) In feudis ordinariis triginta annos, (i) in Regalibus immemoriam, (k) requirunt.

(h) Hinc in dubio contra praescriptionem statui, etiamsi sit immemorialis, docent *Wesensbec. cons. 107. Paris. 1. cons. 27. Hondedus cons. 27.*

(i) arg. 2. feud. 26. §. 4. *Wesensbec. consil. 148. n. 178. Vultej. de feudis l. 1. c. IX. Finckelthaus disput. 8. §. 6.* Ea, quae huic asserto obstare videntur, *Pfeffinger ad Vi-*

triar. jur. publ. lib. 2. tit. 1. §. 9. n. a. removet.

(k) Immemoriam praescriptionem dicunt eam, in qua de possessionis initio neque ex visu, auditu, traditione, neque etiam aliunde constat, ita ut talis principii memoria, cui possessionis causa referatur, ipsi desit. *Cardinalis de Lugo loco a*

runt. (l) præscriptionem. Interim in hac æque ac in aliis bona opus est fide (m) & absque illa, etiamsi mille & ultra duraverit annos, (n) nullum habet valorem, quia hic radix & principum vitiosum est. (o)

§.X.

Werlhofio in vind. Grot. dogmatis de præscript. ad §. 19. cit. Klock. tom. 2. consil. 48. n. 101. In strictiori vero sensu, quem hic attendi ajunt, non monumentorum fidem, sed auditionis traditionem admitti *Boecler ad Grot. p. 119. Albericus Gentilis de jure bellic. 22. p. 173. Zach. Viet. de exempt. caus. concl. 17. Werlhof. l. c. §. XX. Oeckel de præscript. immemorial. c. 1. thes. 9.* Neque hæc præcise cum centenaria coincidit. *Coarvaruv. p. 2. relect. C. possess. de reg. jur. in 6to §. 3. n. 6, Grot. de I. B. & Pac. lib. 2. c. IV. §. VII. Oeckel l. c. thes. 8.*

(l) *R. 1. de anno 1548. Instr. Pat. art. 5. §. 27. & ad eum Henniges. Art. 9. §. 2. Gail. lib. 1. obs. 21. Rosenth. de feud. c. 5. concl. XVII. XVIII. Borcholt. de feudis. f. 253.*

n. 15. Schilteri introduct. in jus feud. utrumque c. V. §. 19.

(m) *c. fin. X. de præscript. Gonzalez de Tellez ad h. c. n. 15. c. possessio de regul. juris Cephal. cons. 215. n. 19. consil. 700. n. 25. Wesenbec. consil. 225. Grat. discept. for. c. 2. n. 26. Vasquius illustr. controuv. lib. 2. c. 81. Rosenth. de feud. c. 9. conclus. 98. n. 34. & 37.*

(n) *Cothmann 2. cons. 63. n. 46. Mynsinger IV. obs. 6. Gail. 2. obs. 18. Marpurg. 2. consil. 30. Franzk. resol. I. n. 69. Atque hanc sententiam per totam Germaniam receptam esse. Carpz. res. 40. n. 14. 16. & Habn. ad Wesenb. de usu cap. §. II. testantur.*

(o) *Zasius cons. 16. n. 50. Heiderus in der gründl. Ausführung p. 871.*

§. X.

Johanni Hildesiensi Episcopo
 malam adfuisse fidem, nemo facile in
 dubium vocabit. Nam dolose &
 clanculum omnia peregit, atque pa-
 ctum cum Wolffenbuttelenfibus, &
 Gunzelino, utpote legibus & Alber-
 ti juri quæsito repugnans (p) subsi-
 stere non posse, ignorare non potuit.
 Alberto enim in castris aderat, juris-
 que ejus omnino sic conscius, quod
 haud dubie ex Imperatoris diploma-
 te quoque notum fuit. Neque ex
 ignorantia legum feudalium, aliena-
 tionem beneficii invito Domino pro-
 hibentium, quæ certe affectata aut su-
 pi-

(p) Scientia & retentio rei | præscriptionis impedimentum
 alienæ malam fidem inducere | Werthof. l. c.
 videntur, perpetuum omnis |

pinissima fuisset, ullum hic ipsi esse potuit effugium. Etenim ignorantia juris bonam fidem non facit, cum omnes plerumque jus scire debeant.

§. XI.

Successores quoque in malam succedunt Antecessoris fidem, cum quo ratione muneris identitate personæ gaudere videntur, ita ut, ex sua persona, ne quidem præscriptionem inchoare possint. (q) Non enim, quod ab initio vitiosum, regulariter tractu temporis convalescit. Nec juris ignorantiam prætexere possunt, præsertim cum documenta penes se habeant. (r) Porro ubi lex inhibet usu-
I capio-

(q) Natta 1. cons. 162. n. 34. seqq. |
Carpz. p. 2. constit. 1. de fin. 3. Lync-
ker, resp. 2. n. 190. seqq.

(r) l. 104. de verb. signific. Gil-
ken p. 2. de præscript. m. 1. c. 1. n. 52.
Gail. 2. obs. 48. n. 11.

cipationem bona fides possidenti nihil prodest. (s)

§. XII.

Deinde quod non est alienabile, uti est feudum absque Domini consensu, illud etiam non est praescriptibile. (t) Nam alienatio contra legis prohibitionem ipso jure est nulla. (u) Imo 2. feud. 15. expresse omnis praescriptio excluditur. Sequentia enim ibi habentur. *Sed etiam hujusmodi alienationes illicitas praesenti sanctione cassamus, & in irritum deducimus,* NVLLIVS TEMPORIS PPÆSCRIPTIONE *im-*
pe-

— (s) l. 24. ff. de usurpationibus & usucapionibus §. 1. Inst. de usucap. | 143. Faber lib. 7. C. Sabaud. tit. XIII. def. 5. Schrader, conf. 4. n.
(t) l. 16. ff. de fund. dot. l. 28. ff. | 179. Cavalcamus, dec. 28. n. 21.
de verb. significat. l. 24. ff. de usur- | (u) Rosenthal. c. 9. concl. 69.
pat. & usuc. Lyncker. conf. cit. n. | n. 12.

pediente. (x) Itaque Hildesiensium
causæ, ex præscriptione nullum pla-
ne solatium.

§. XIII.

Denique omnes ab Alberto Ma-
gno Duce Brunsvicensi descenden-
tes, per expectativam a Wilhelmo in
Comitatum Peinensem concessam,
jus actu primo, ut ajunt, quæsitum
I 2 ha-

(x) Clausulam irritantem
immemorialem etiam exclude-
re præscriptionem, docent *Myn-
singer decad. 2. resp. 19. n. 39. 58. Ga-
briel lib. 6. comm. conclus. Schurf.
1. consil. 14.* Quod & simplici pro-
hibitioni tribuit *Balbus de præ-
script. 1. part. 5.* Scio equidem
*Borcholdum de feud. c. 8. n. 31. Cu-
sacium* secutum, hic de longi
temporis tantum præscriptione
sermonem esse, asserere. Sed
refutatur illa sententia a *Ritters-
husio lib. 2. parat. feud. c. 10. quest.
13. 14. 15. 19. Finckelthaus. disput.
feud. 8. §. XII.* Enim vero nō nul-
lum innuit, generis illius, cui-

tribuitur, nullam existere spe-
ciem. Atque secundum regu-
las bonæ interpretationis, a pro-
prietate verborum, citra urgen-
tem necessitatem, non est rece-
dendum: Nulla vero hic subest
necessitas, quare aliquam præ-
scriptionis speciem hic exclu-
dere debeamus. Atque dubia,
imo falsa ista Jureconsultorum
est assertio, semper præscriptio-
nem immemorialem, quæcun-
que etiam præscriptionis exclu-
sio facta, locum habere. *Stryck.
V. M. ff. lib. XLIX. t. 1. §. 46.* Nam
nullo nec naturali nec civili ni-
titur fundamento.

habent. Jus autem illud actuale, & ut illud prosequi possint, Successoribus, non nisi Antecessoribus deficientibus, est natum. Non valenti vero agere, non currit praescriptio. (y) Hæc regula est naturalis, & in praescriptione etiam, quam immemoriam vocant, obtinet. (z) Itaque omnibus, ex Alberti sanguine natis, successive salvum est jus, Comitatum istum vindicandi. (a) §. XIV.

(y) *Iterus de feud. Imperii c. 23. p. 993.*

(z) *Alberici Gentilis de jur. bell. c. 22. p. 176.* Nam æquitate omnino adversatur, aliquem ex neglectu damnum pati debere, qui negligens esse non potest. Jus enim agendi ipsi non est partum, & injustum, alterius negligentiae poenam luere debere, qui tamen ipse habet jus quæsitum, quod saltem, alio superstitite, dormit quasi. 2. feud. §2. Sed quæritur an negligens

tia patris filiis nondum natis hic nocere queat, quod quidem Grotius de J. B. & P. l. II. c. IV. §. X, affirmat, cum non entis nullæ sint affectiones, & sic nondum natis nullum etiam jus. Verum & nasciturorum omnino aliquas esse affectiones morales videtur, in favorabilibus scilicet, & ex intentione concedentis. Nemo enim beneficium spernere vel le præsumitur.

(a) *Felden, l. c.*

§. XIV.

Haud dubie causæ Hildesienfis Patroni etiam objicient: In tractatu Quedlinburgensi anno 1521. constitutum esse, ut Comitatus Peinenfis penes Ecclesiam Hildesiensem maneret: Sed vi illius tractatus, ab Imperatore confirmati, maxima Episcopatus Hildesienfis pars Brunsvicensibus cedebat, atque ideo Comitatus illius amissionem æquius pati potuissent. Postquam autem Hildesienfium culpa tractatus ille evanuit, res ad pristinum rediit statum. Nam si compaciscens non fervat, quæ ipsi servanda incumbabant, nec alter, quæ promisit, fervare tenetur. (b) Deinde

de ex Auctore contemporaneo (c) constat, Brunsvicenses jus antiquum in Comitatum Peinensem omnimode sibi reservasse. Sequentia enim ejus hoc indicant verba:

*Do de feyde is verdragen
Is beholden in den sagen
De anspracke und rechtichheit
De den Försten an Peyne to stcit
De vuyllen se daranne beholden
Herkommen van den Olden
Wen de Försten gan up den grund
So hebben se daranne eyn harth punth.*

§. XV.

Neque juri Brunsvicensium officit, quod in Recessu Hildesienfi de anno 1643. Episcopus stipuletur, ut jura Ducatus Guelpherbytani, quæ mediante conventionem Quedlinburgensi in præfectura Peinenfi in Ecclesia-

(c) Leibnit. T. 3. Rer. Brunsv. p. 261. ejusque introd. ad tom. 3. p. 8.

fiasticis Feudalibus & Territorialibus habebat, sublata sint. Nam quid hoc ad rem, de qua hic agitur. Etenim ne quidem juris illius, quod Episcopus abrogatum cupit, in articulis Quedlinburgensis tractus, prout ille in actis Brunsvic. Hildesienfibus continetur, mentio injicitur. Denique quomodocunq; demum sese res cum particularibus istis juribus, eorumq; cessione habeat, juri Augustæ Domus Brunsvicensis in Comitatum Peinenfem, quod longe alio, ut ostensum est, nititur fundamento, nihil inde derogari potest.

XVI.

Tandem fortassis ad titulum onerosum confugient, cum Episcopus aliquot millia denariorum ad delendum,

dum Gunzelini æs alienum impen-
diffe dicatur: Ast nec de veritate,
nec de qualitate istius æris alieni, il-
ludque ab Episcopo solutum esse,
certo constat. Nec emtor rei alienæ
a vero Domino pretium, quo rem
comparavit, exigere potest, (d) &
malæ fidei possessor, ut est Ecclesia
Hildesienfis, de fructibus perceptis
& percipiendis (e) cum accessioni-
bus tenetur. Comitatum itaque re-
stituant, ne ulterius in peccato vi-
vant, Serenissimæque Domui Bruns-
vicensi, jus suum, per legitimam media
haud dubie vindicatoræ, impensas
litis refundere obstringantur.

(d) l. 2. C. de furtis & servo | V. Menoch, de recup. posses, n.
corrupt. Grot. de J. B. & P. lib. 2. c. 414. seq. Carp. p. 3. const. 32. defin. 30.
X. §. IX. | Struv. syntagm. J. C. exercit. XI.

(e) l. 33. & 62. §. 1. ff. de R. V. l. | §. 18.
22. C. eod. Sichard, ad l. 5. C. de R.

